** భారత రాష్ట్రపతి ప్రతి 10 సం.లకొకసారి V, VI షెడ్యూళ్ళ క్షేత్ర అమలు తీరుపై ఒక ప్రత్యేక కమీషనను ఏర్పరచవచ్చును.

రాజ్యాంగ ప్రవేశిక

→ 'రాజ్యాంగ ప్రవేశిక' భావనను అమెరికానుండి గ్రహించారు.

→ డిసెంబర్ 13, 1946న నెహ్రూ రాజ్యాంగ పరిషత్‌లో లక్ష్యాలు, ఆశయాల తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టారు.

→ జనవరి 22, 1947న రాజ్యాంగపరిషత్ దీనిని ఆమోదించినది.

→ నెహ్రూ లక్ష్యాలు, ఆశయాల తీర్మానాన్ని "మనం అనగా రాజ్యాంగ పరిషత్ భారత ప్రజలకు చేసిన పవిత్ర ప్రతిజ్ఞ" గా వర్ణించారు.

→ K.M. మున్షీ "భారత జాతి జాతకచక్రం"గా వర్ణించారు.

→ నెహ్రూ తీర్మానం ఆధారంగా రాజ్యాంగ ప్రవేశికను రూపొందించారు.

→ రాజ్యాంగ ప్రవేశిక పై అభిప్రాయాలు:

* "భారతరాజ్యాంగ సారాంశం" – మకేల్కర్

* "ప్రవేశిక భారతరాజ్యాంగానికి ఆత్మ వంటిది" – ఠాకూర్ దాస్ భార్గవ

* "భారత ప్రజలు ఎంతోకాలంగా కన్న కలల సాకారమే రాజ్యాంగ ప్రవేశిక"
  – అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్యర్

* "భారత రాజ్యాంగానికి ప్రధాన మూలాధారం రాజ్యాంగ పీఠిక"
  – ఎర్నెస్ట్ బార్కర్

* "ప్రవేశికను పీఠిక, ప్రస్తావన, ప్రారంభం, అవతారిక, ఉపోద్ఘాతం అను పేర్లతో కూడా పిలుస్తారు."

ప్రవేశికలోని అంశాలు:

- సర్వసత్తాక
- సామ్యవాద
- లౌకిక
- ప్రజాస్వామ్య, గణతంత్ర రాజ్యం
- న్యాయం,
- స్వేచ్ఛ,
- సమానత్వం,
- సౌభ్రాతృత్వం,
- ఐకత మరియు సమగ్రత

CITY XEROX
1-10-237/A/1, Ashoknagar,
HYDERABAD-500 020.
Cell : 9704138226

⇒ 1976 లో 42వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా ఇందిరాగాంధీ కాలంలో ప్రవేశికను సవరిస్తూ "సామ్యవాద", "లౌకిక" మరియు "సమగ్రత" వంటి అంశాలను చేర్చారు.

సర్వసత్తాక:

⇒ సర్వసత్తాక రాజ్యమనగా సార్వభౌమాధికార రాజ్యము.

⇒ 15 ఆగష్టు, 1947 న భారత్ బ్రిటన్ నుండి స్వాతంత్ర్యం పొందటంతో సార్వభౌమాధికార రాజ్యంగా అవతరించినది.

⇒ భారత దేశం యొక్క అంతరంగిక, బహిర్గత(విదేశాంగ) విషయాలలోను ఇతర దేశాల జోక్యం లేకుండా తనకు తానుగా స్వతంత్ర నిర్ణయాలు తీసుకునే అధికారాన్ని కలిగి ఉండటాన్ని సార్వభౌమాధికార రాజ్యంగా పేర్కొంటారు.

⇒ పోఖ్రాన్ లో అణుపరీక్షలు నిర్వహించడంలోనూ రష్యాతో రాకెట్ టెక్నాలజీ ఒప్పందం విషయంలో భారత్ అమెరికా వంటి అగ్రరాజ్యాల హెచ్చరికలను ఖాతరు చేయకుండా తమ సొంత నిర్ణయాలను తీసుకోగలిగింది.

⇒ భారత్ కామన్వెల్త్ కూటమిలో చేరటాన్ని కొందరు మనదేశ సార్వభౌమత్వాని భంగమని వాదించారు.

⇒ నెహ్రూ భారత్ కామన్వెల్త్ లో చేరడమనేది తన(దేశం) ఇష్టపూర్వకంగా తీసుకున్న నిర్ణయమని, ఏ సందర్భంలోనైనా కామన్వెల్త్ నుండి నిష్క్రమించే

అధికారం ఉన్నందున ఇది దేశ సార్వభౌమత్వానికి ఏ మాత్రం ఆటంకం కాదు.

సామ్యవాదం :

- మనదేశం ప్రజాస్వామ్య సామ్యవాదాన్ని అనుసరిస్తుంది. ఇదే నెహ్రూ సామ్యవాదము.
- సామ్యవాదమనగా సమానత్వమును సాధించటం లేదా సమసమాజ స్థాపన.
- కార్ల్ మార్క్స్ సామ్యవాద సిద్ధాంతం కాకుండా బ్రిటన్ దేశానికి చెందిన 'ఫేబియనిజం' ఆధారంగా మనదేశ సామ్యవాదమును రూపొందించారు.
- ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా అనగా శాంతియుత పద్ధతిలో ఓటు కేంద్రీకృత ప్రణాళికా వ్యవస్థ ద్వారా సమాజమార్పు కోసం కృషి చేస్తారు.
- కనీస అవసరాల్ని ప్రాతిపదికగా తీసుకొని సామాన్య ప్రజలకు వాటినందిస్తూ పేదలకూ, ధనికులకూ మధ్య అసమానతలను తగ్గించటమే మనదేశ సామ్యవాద ప్రధాన లక్ష్యాలు.
- D.S. నకారా Vs Union of India ల మధ్య వ్యాజ్యంలో సుప్రీంకోర్టు 'సామ్యవాదం' అనే పదమును రాజ్యాంగం నుండి తొలగించాల్సినవసరం లేదంటూ, కార్ల్ మార్క్స్ మరియు మహాత్మాగాంధీ సిద్ధాంతాల కలయికగా ఏర్పడిన ఈ అంశం మనదేశంలో మనదేశంలోగల అసమానతలను ఊరా రూపుమాపేంతవరకు ఈ పదం రాజ్యాంగంలో కొనసాగుతుందని తీర్పునిచ్చింది.
- Common clause Vs Union of India ల మధ్య వ్యాజ్యంలో సుప్రీంకోర్టు సంస్కరణల ఫలితంగా ప్రైవేటీకరణ కారణంగా సామ్యవాద పదాన్ని రాజ్యాంగ ప్రవేశిక నుండి తొలగించాల్సినవసరం లేదని, ఎందుకంటే సంస్కరణల (ఆర్థిక) ఫలితాలు సామాన్య ప్రజలకు అందించేవరకు ఈ పదం రాజ్యాంగప్రవేశికలో కొనసాగుతుందని తీర్పునిచ్చింది.

లౌకిక (Secular) :

- రాజ్యానికధికార మతమంటూ ఉండదు.
- ప్రభుత్వంలో, పరిపాలనలో మత ప్రాధాన్యత ఉండదు.
- రాజ్యం అన్ని మతాలపట్ల సమాన దృక్పథం కలిగి ఉంటుంది.
- పౌరులకు మతస్వేచ్ఛ కల్పించబడింది.

⇒ బ్రిటిష్ ఎన్‌సైక్లోపీడియా ననుసరించి Secular అనగా 'ప్రాపంచిక దృక్పథం'. (47)

⇒ రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక లక్షణాలలో లౌకిక లక్షణాలున్నప్పటికీ 'లౌకిక' అనుపదాన్ని 1950 నాటికి రాజ్యాంగంలో చేర్చలేదు. 28

⇒ 1976 లో 42వ సవరణ ద్వారా ఇందిరాగాంధీ కాలంలో 'లౌకిక' అను పదమును ప్రవేశికలో చేర్చారు.

⇒ 1994 లో S.R. బొమ్మై కేసులో సుప్రీంకోర్టు "లౌకిక స్వభావం" మన రాజ్యాంగ మౌలిక స్వరూపంలో అంతర్భాగమని తీర్పునిచ్చింది.

ప్రజాస్వామ్యం :

"Modern Democracy" — Lord Brice (గ్రంథరచయిత)

⇒ భారతదేశం ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్యదేశంగా వెలుగొందుచున్నది.

⇒ [D] 'Democracy' అనే పదం గ్రీకు భాషలోని [D] "డెమోస్ (ప్రజలు)", "క్రేషియా (పరిపాలన or అధికారం)" అను పదాలనుండి స్వీకరించబడింది.

⇒ "ప్రభుత్వంలో ప్రతి ఒక్కరికీ భాగస్వామ్యం కల్పించుటయే ప్రజాస్వామ్యం"
— లార్డ్ బ్రైస్

⇒ రాజ్యాంగంలోని 326 అధికరణను అనుసరించి సార్వత్రిక వయోజన ఓటుహక్కును కల్పించుట జరిగింది.

⇒ 1952 నుండి 2009 వరకు మనదేశంలో 15 సార్వత్రిక ఎన్నికలు జరిగినవి. 71.4 కోట్లమంది ఓటర్లతో ప్రపంచంలో అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్యదేశం.

గణతంత్ర రాజ్యం :

⇒ భారత దేశాధినేత "ఎలక్టోరల్ కాలేజి" చే ఎన్నుకోబడుట ద్వారా పదవి చేపడుతున్నారు. అందువల్ల మనది గణతంత్రరాజ్యం.

⇒ దేశాధిపతి వంశపారంపర్యంగా పదవిలోకి రాకుండా ప్రత్యక్షంగాగాని, పరోక్షంగాగాని ఎన్నుకోబడుట ద్వారా పదవిని చేపట్టుటాన్ని "గణతంత్ర రాజ్యం"గా పేర్కొంటాం.

⇒ మైఖేల్ లేకాక్ — "గణతంత్రమనేది రాచరికానికి వ్యతిరేకమైనది".

⇒ భారత్ రిపబ్లిక్ విధానాన్ని ఫ్రాన్స్ నుండి గ్రహించినది.

న్యాయం:

→ సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ రంగాలలో ప్రజలందరికీ న్యాయాన్ని అందించుటమే భారత రాజ్యాంగ లక్ష్యం.

* ఈ అంశాన్ని రాజ్యాంగ నిర్మాతలు రష్యా విప్లవం, రష్యా రాజ్యాంగం నుండి స్వీకరించారు.
* రాజకీయ న్యాయాన్నందించుటకోసం ఓటు హక్కు, పోటీ చేసే హక్కు, పదవులను చేపట్టుట, విజ్ఞాపన మరియు విమర్శ అను రాజకీయ హక్కులను సమాన ప్రాతిపదికపై ప్రజలందరికీ కల్పించారు.

→ సామాజిక న్యాయం సాధించుటకోసం ప్రధానంగా రెండు చర్యలు చేపట్టారు.

* సాంఘిక వివక్షను నిర్మూలించుటకొరకు అంటరానితనాన్ని నిషేధించుటం, కట్టు బానిసత్వం, వెట్టిచాకిరీ, మనుషుల అక్రమ రవాణా, బాలకార్మిక నిషేధం వంటి చట్టాన్ని రూపొందించారు.
* సామాజికంగా వెనకబడిన వర్గాల అభ్యున్నతికోసం విద్య, ఉద్యోగాలయందు ప్రత్యేక అవకాశాలు కల్పించారు.

→ ఆర్థిక న్యాయం కోసం ఉత్పత్తిదారుల, వినియోగదారుల సంక్షేమ చర్యలు; పేదరికం, నిరుద్యోగంలను నిర్మూలించుటకు పథకాలు ప్రవేశపెట్టారు.

స్వేచ్ఛ:

→ ఆలోచనలలోను, విశ్వాసంలోను, నమ్మకంలోను, ఆరాధనలోను ప్రజలందరికీ స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాన్ని కల్పించటం.

* ప్రాథమిక హక్కులద్వారా కల్పించిన స్వాతంత్ర్యపు హక్కు మరియు మత స్వాతంత్ర్యపు హక్కులు ప్రజలకు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలను అందిస్తాయి.
* భారత్ ప్రజాస్వామ్య దేశమైనందున ప్రజలకు వాక్ మరియు భావప్రకటనా స్వాతంత్ర్యాలను కల్పించారు.
* 1789లో జరిగిన ఫ్రెంచి విప్లవం సందర్భంగా ఇచ్చిన నినాదాలు స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సౌభ్రాతృత్వం లను రాజ్యాంగ ప్రవేశికలో పొందుపరిచారు.

సమానత్వం:

→ అంతస్తులలోను, అవకాశాల్లోను ప్రజలందరికీ చట్టాలు సమానత్వాన్ని కల్పించాలి.

→ బ్రిటన్‌లో అమల్లోఉన్న 'సమన్యాయపాలన' అను అంశం ఆధారంగా ఈ విషయాన్ని భారత రాజ్యాంగంలో చేర్చారు.

⇒ చట్టం ఏ వ్యక్తిపట్ల వివక్షతను చూపకుండా సమానత్వాన్ని ఇవ్వాలి.

CITY XEROX
1-10-237/A/1, Ashoknagar,
HYDERABAD-500 020.
Cell : 9704138226

29

సౌభ్రాతృత్వం:

⇒ సౌభ్రాతృత్వం అనగా "సోదరభావం".

ఈ పదాన్ని రాజ్యాంగ ప్రవేశికలో చేర్చాలని సూచించినది – డా. బి.ఆర్. అంబేద్కర్.

⇒ వ్యక్తియొక్క ఆత్మగౌరవాన్ని చాటిచెప్పే ఈ అంశం భిన్నత్వానికి నిలయమైన మనదేశంలో ఏకత్వాన్ని సాధించుటకు అవశ్యకమైన అంశము.

ఏకత మరియు సమగ్రత:

⇒ భారత ప్రజలమధ్య ఐక్యతను పెంపొందించుటకు ఉద్దేశించిన 'ఏకత' అనేపదం "సామాజిక జీవనానికి సామరస్యాన్ని కల్పించుటకు ఉద్దేశించిన అంశము".

⇒ 1976 లో 42వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా చేర్చబడిన 'సమగ్రత' అనే పదము భారతదేశ భౌగోళిక సమగ్రతను సూచిస్తున్నది. అనగా భౌగోళికంగా మన దేశం నుండి ఏ ప్రాంతానికి కూడా విడిపోయే అధికారం ఉండదు.

** రాజ్యాంగ ప్రవేశికను 4 కోణాలనుండి పరిశీలించవచ్చున్నది – ప్రొ. J. R. శివాక్

I భారతప్రజలమైన మేము; → దేశంలో సార్వభౌమాధికారానికి మూలం ప్రజలు.

II సర్వసత్తాక సామ్యవాద, లౌకిక, ప్రజాస్వామ్య, గణతంత్ర రాజ్యం; → దేశంలో ప్రభుత్వ స్వరూప స్వభావాన్ని గురించి తెలియ జేస్తుంది.

III న్యాయం, స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సౌభ్రాతృత్వం, ఏకత మరియు సమగ్రత; → మనదేశం సాధించవలసిన లక్ష్యాలు, ఆశయాలను తెలియ జేస్తున్నది.

IV రాజ్యాంగం ఆమోదించబడిన తేది: 26-11-1949 → పైన పేర్కొన్న లక్ష్యాల సాధనకు అంకితమైన రోజును తెలియజేస్తున్నది.

ప్రవేశిక భారతరాజ్యాంగంలో అంతర్భాగమా? కాదా?

→ రాజ్యాంగ ప్రవేశిక భారత రాజ్యాంగంలో అంతర్భాగం కాదు అన్నది?
— మహావీర్ త్యాగి (రాజ్యాంగ పరిషత్ సభ్యులు)

→ సుప్రీంకోర్టు మాజీ ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ పి.బి. గజేంద్ర గడ్కర్ కూడా ప్రవేశిక రాజ్యాంగంలో అంతర్భాగం కాదన్నారు.

→ 1960 లో బేరూ-బారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు పీఠిక భారతరాజ్యాంగంలో అంతర్భాగం కాదని, అధికారానికి మూలాధారం కాదని తీర్పునిచ్చింది.

→ 1973లో కేశవానంద భారతి కేసులో సుప్రీంకోర్టు ప్రవేశిక భారత రాజ్యాంగంలో అంతర్భాగమేనని తీర్పునిచ్చింది.

* బెరూ-బారి కేసులో ఇచ్చిన తీర్పును సుప్రీంకోర్టు కొట్టివేయడమే కాకుండా కేశవానంద భారతి కేసులో మనదేశంలో అధికారానికి మూలం పీఠికనుండి కూడా గ్రహించవచ్చని తీర్పునిచ్చింది.

→ 1980 లో మినర్వామిల్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు భారతరాజ్యాంగం ఏవైనా సమస్యలు ఎదుర్కొనేటప్పుడు న్యాయవ్యవస్థ ప్రవేశికను ఆధారం చేసుకొని తీర్పునివ్వాల్సి ఉంటుందని, ఎందుకనగా ప్రవేశికలో రాజ్యాంగ నిర్మాతల ఆలోచనలు, ఆశయాలు దాగి ఉన్నాయని పేర్కొన్నది.

→ LIC of India కేసులో కూడా సుప్రీంకోర్టు ప్రవేశిక రాజ్యాంగంలో అంతర్భాగమేనని తీర్పునిచ్చింది.

→ 1994 లో S.R. బొమ్మై కేసులో సుప్రీంకోర్టు ప్రవేశిక ను మన రాజ్యాంగ మౌలిక స్వరూపంలో అంతర్భాగమని తీర్పునిచ్చినది.

→ "రాజ్యాంగ ప్రవేశికను అమెరికా స్వాతంత్ర్యం మరియు హక్కుల ప్రకటనతో పోల్చదగినది అయినప్పటికీ దానికంటే ఉన్నతమైనదని, ఎందుకంటే మన రాజ్యాంగ నిర్మాతల లక్ష్యాలు, ~~ఆశయాలు × ఇమిడి ఉన్నాయి."~~ ఇందులో — జస్టిస్ హిదయతుల్లా.

→ "రాజ్యాంగ ప్రవేశికలో భౌతికంగా ఎలాంటి పదాలను పొందుపరచినప్పటికీ మన రాజ్యాంగ స్ఫూర్తి ప్రవేశికలో దాగి ఉన్నది" — జస్టిస్ S.M. సిక్రీ.

→ "రాజ్యాంగ ప్రవేశిక భారత రాజ్యాంగానికి మణిహారం, కంఠాభరణం, కొలమానం వంటిది" — ఠాకూర్ దాస్ భార్గవ